

Ρώμη-Σικελία μέσω Καμιλλέρι

Στη Ρώμη, για μια τηλεοπτική συνέντευξη με τον δημοφιλέστερο σήμερα συγγραφέα της Ιταλίας, τον Αντρέα Καμιλλέρι. Ξαναβρίσκω τη Ρώμη που αγαπώ - οι παλιές πόλεις δεν χάνουν ποτέ το χρώμα τους, και δεν σκοτώνουν ποτέ τις όποιες αναμνήσεις μπορεί να έχει κανείς από αυτές.

Δεν ξέρω, όμως, αν είναι η ιδέα μου, δεν ξέρω αν λειτούργησαν οι πολιτικές μου προκαταλήψεις (πρώτη φορά, μετά από πολλά-πολλά χρόνια δήμαρχος της πόλης έγινε ένας υπερδεξιός) αλλά η πόλη μου φάνηκε πιο βρόμικη και πιο ακατάστατη από ποτέ. Κι άκεφ. Παρά τα στίφη των τουριστών που, τέλη Σεπτεμβρίου, εξακολουθούν να πλημμυρίζουν το Πάνθεον, την Πιάτσα Ναβόνα, την Πιάτσα ντι Σπάνια και τη Φοντάνα ντι Τρέβι, η Ρώμη έμοιαζε σαν να μην συνήλθε ακόμα από τις καλοκαιρινές διακοπές, σαν να δυσκολεύεται να ξαναπιάσει τον ρυθμό της ζωής της.

«Να μην το ξεχνάμε ποτέ: γρινιάζουμε όλοι για τον Μπερλουσκόνι, αλλά εμείς οι ίδιοι τον ψηφίσαμε. Δεν ήρθε μόνος του, δεν επέβαλε τον εαυτό του με συμμορίες και με φυλακές όπως ο Μουσολίνι», λέει ο Καμιλλέρι κοιτάζοντας από το παράθυρο του σπιτιού του. «Κι αυτό είναι το χειρότερο».

◆◆◆

Ογδόντα τεσσάρων χρόνων σήμερα, ο Καμιλλέρι εξακολουθεί να γράφει και να δημοσιεύει δύο βιβλία το χρόνο. Τα περισσότερα από αυτά είναι αστυνομικά, της περίφημης σειράς με ήρωα τον αστυνομικό Μονταλμπάνο (στην Ελλάδα κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Πατάκη) αλλά δεν είναι λίγα και τα ιστορικά, πολιτικά, ερωτικά ή και αστυνομικά μυθιστορήματά του που καμιά σχέση δεν έχουν με τον διάσημο ήρωά του (όπως το αγαπημένο μου «Η εξαφάνιση του Πατό», δομημένο εξ ολοκλήρου με υπηρεσιακές επιστολές, άρθρα εφημερίδων και καταθέσεις υπόπτων) αλλά έχουν πάντα σχέση με την αγαπημένη του Σικελία.

Παρότι στις διαπραγματεύσεις μέσω της γραμματέως του φαινόταν αρκετά αυστηρός, ιδιαίτερα όσον αφορά το χρόνο που θα μας αφιέρωνε, τελικά αποδείχθηκε ένας γλυκύτατος άνθρωπος που, όπως όλοι οι μεγάλοι σε ηλικία άνθρωποι, ιδιαίτερα αν έχουν το χάρισμα της αφήγησης, χαιρέται να μιλάει, να θυμάται, να κρίνει, να νοσταλγεί, να θυμώνει, να απολαμβάνει την κουβέντα.

Μακρινός συγγενής του Πιραντέλλο, γεννημένος στο Σαν Εμπέντοκλε, δίπλα στον Ακράγα-

να («τι περίεργο, στο σχολείο ήμουν καλύτερος στα αρχαία Ελληνικά παρά στα Λατινικά, και το πρώτο μου λογοτεχνικό έργο ήταν μια μετάφραση που έκανα με τον δάσκαλό μου του «Φιλοκτήτη»), ο Καμιλλέρι διήνυσε την απόσταση που διήνυσε όλη η γενιά του. Στο σχολείο φασιστάκι («δεν καταλαβαίνω το κόμπλεξ που κουβαλάει ο Γκρας, ούτε την κουβέντα που έγινε γύρω από αυτό το θέμα: στα 14 σου είσαι ό,τι είναι όλοι οι άλλοι γύρω σου. Σημασία έχει τι γίνεσαι μετά...»), στο τέλος του σχολείου ήδη αντιφασίστας και κομμουνιστής. Θα φύγει νωρίς από τη Σικελία, θα σπουδάσει σκηνοθεσία, και ως σκηνοθέτης θα ζήσει τα περισσότερα χρόνια της ζωής του. Θα γράφει το πρώτο του μυθιστόρημα με ήρωα τον Μονταλμπάνο μόλις το 1994, δηλαδή σε ηλικία 70 χρόνων.

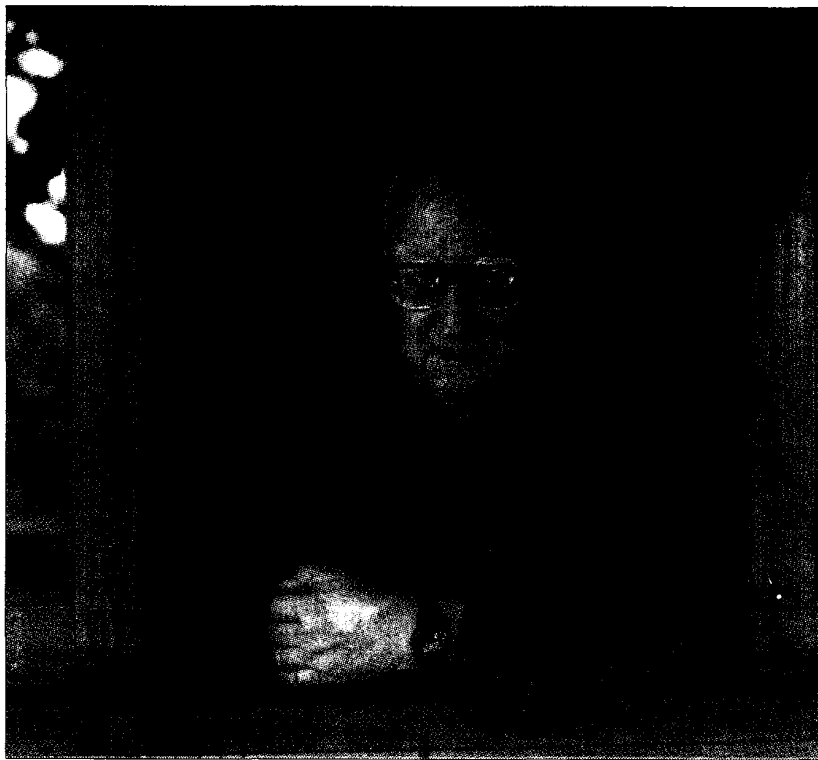
◆◆◆

Το ξέρουν όλοι, το τονίζει και ο ίδιος, το όνομα Μονταλμπάνο ήταν ένας φόρος τιμής στον Ισπανό συγγραφέα Βάθκεθ Μονταλμπάν (μέλος της Κ.Ε. του Κ.Κ. Ισπανίας σε καλεπούς καιρούς) ο οποίος πρώτος συνδύασε την αστυνομική ίντριγκα με τον πολιτικό σχολιασμό και το μεσογειακό ταμπεραμέντο. Ο Μονταλμπάνο του Καμιλλέρι, ακριβώς όπως και ο Πέπε Καρβάλιο, ο ντέκτεβι ήρωας του Μονταλμπάν, είναι ένας αντλήρωας, με αποτυχημένη ερωτική ζωή και πολλά-πολλά προβλήματα στην επαγγελματική του καριέρα. Είναι ένας μάλλον μοναχικός τύπος που δύσκολα συνεννοείται τόσο με τους προϊστάμενους όσο και με τους υφιστάμενους του.

Στην κουβέντα μας ο Καμιλλέρι αναφέρεται στον Μονταλμπάν, στον Γάλλο Ιζζό και στον δικό μας Μάρκαρη για να τονίσει αυτή τη νοητική γραμμή που δένει το (πολιτικοποιημένο) μεσογειακό αστυνομικό μυθιστόρημα. «Γνωρίζεις καλύτερα τη Μασσαλία από τα βιβλία του Ιζζό, παρά από τους τουριστικούς οδηγούς», λέει.

◆◆◆

Σε αυτά τα δεκαπέντε χρόνια συγγραφικής δράσης ο Καμιλλέρι έγινε ο δημοφιλέστερος Ιταλός συγγραφέας. Κάθε του βιβλίο πουλάει μεταξύ 400.000 και 700.000 (και να σκεφτεί κανείς ότι υπάρχουν χρονιές που κυκλο-

Μακρινός συγγενής του Πιραντέλλο, γεννημένος στο Σαν Εμπέντοκλε, δίπλα στον Ακράγαντα («τι περίεργο, στο σχολείο ήμουν καλύτερος στα αρχαία Ελληνικά παρά στα Λατινικά, και το πρώτο μου λογοτεχνικό έργο ήταν μια μετάφραση που έκανα με τον δάσκαλό μου του «Φιλοκτήτη»), ο Καμιλλέρι διήνυσε την απόσταση που διήνυσε όλη η γενιά του

φορούν τρία νέα βιβλία του συγγραφέα), ενώ κάθε τόσο η ιταλική τηλεόραση γυρίζει ιταλιανιές βασισμένες στα έργα του με τον ίδιο πάντα πρωταγωνιστή, γυρισμένες όλες -πού αλλού;- στη νότια Σικελία.

«Βεβαίως, τα μέρη στα οποία φαντάστηκα να ζει ο Μονταλμπάνο ήταν το Σαν Εμπέντοκλε που ήξερα, αυτό δηλαδή της δεκαετίας του '50. Οι παραγωγοί όμως, αποφάσισαν -και πολύ σωστά- να τον τοποθετήσουν αλλού. Δεν έφερα καμιά αντίρρηση».

Έτσι κι αλλιώς, σκηνοθέτης ο ίδιος, ξέρει πολύ καλά -το λέει και γελάει- πόσο εκνευριστικοί μπορεί να είναι οι συγγραφείς όταν ανακατεύονται στα πόδια των σκηνοθετών: Ο ίδιος δεν ασχολείται με τον τηλεοπτικό Μονταλμπάνο, παρά μόνο για να επιμεληθεί τους διαλόγους των ταινιών - κι εκεί δείχνει πόσο έξυπνος και ικανός συγγραφέας είναι. Κατά τα άλλα αφήνει τους σκηνοθέτες να κάνουν τη δουλειά τους.

Τα μέρη στα οποία γυρίζονται οι ταινίες είναι βασικά τρεις μικρές πόλεις της νοτιοανατολικής Σικελίας, η Ραγκούζα (αγαπημένος τόπος πολλών κινηματογραφικών έργων, από το καιρό του «Διαζύ-

γιο αλά ιταλικά»), το Σίκλι και η Μόντικα, κι ένα παραθαλάσσιο μέρος, το Πούντα Σέκα, όπου υπάρχει υποτίθεται το σπίτι του Μονταλμπάνο.

Η Ραγκούζα, το Σίκλι και η περιφέρεια για τις σοκολάτες της Μόντικα είναι μέρος της οικογένειας των επτά σικελικών πόλεων που βρίσκονται υπό την προστασία της Ουνέσκο. Κτισμένα από την αρχή μετά από έναν καταστροφικό σεισμό στα μέσα του 17ου αιώνα, τα μέρη αυτά έχουν να επιδείξουν μια θαυμαστή αρχιτεκτονική και σκηνογραφική ενόπια, κι ένα μπαρόκ σπάνιας απλότητας και καλαισθησίας.

◆◆◆

Μπορεί ένας (καλός) συγγραφέας να γίνει λαϊκός ήρωας; Θα έλεγα όχι, αν δεν είχα δει με τα μάτια μου τον Κάρλος Φουέντες να περπατά με το κουστούμι και το χαμόγελό του στο κέντρο του Μεξικού, αν δεν είχα δει τον κόσμο να του φιλά το χέρι, να ζητάει να φωτογραφηθεί μαζί του, να του πηγαίνει καρτοπετσέτες για να πάρει την υπογραφή του. Το ίδιο, λένε, συνέβαινε με τον Νερούδα, το ίδιο συμβαίνει σήμερα με τον Γκαρσία Μάρκες.

Καλά, όμως, στη Λατινική Αμερική. Αλλά στην Ευρώπη; Όποιος περάσει σήμερα από το Σαν Εμπέντοκλε για να πάει στον Ακράγαντα, θα βρει τις γνωστές επιγραφές της τροχαίας που προαναγγέλλουν την πόλη «Σαν Εμπέντοκλε» και από κάτω, σε παρένθεση, το όνομα «Βιγκάτα», το όνομα δηλαδή της πόλης που επινόησε ο Καμιλλέρι για τον αστυνομικό του. Το ίδιο και στην Πούντα Σέκα. Στις πινακίδες της τροχαίας που δείχνουν τις διάφορες κατευθύνσεις, υπάρχουν και πινακίδες που σε οδηγούν «στην οικία του Μονταλμπάνο». Κι όταν πηγαίνουμε να φωτογραφίσουμε το σπίτι του συγγραφέα, όλη η πόλη ξέρει, μέσα σε λίγα λεπτά, πως ήρθε η ελληνική τηλεόραση «για να κάνει ταινία για τον Αντρέα».

«Πολλοί μου γράφουν και διαμαρτύρονται για τις πολιτικές απόψεις του Μονταλμπάνο. Δεν έχεις το δικαίωμα, μου λένε, να περνάς τις απόψεις σου στον Μονταλμπάνο, ο Μονταλμπάνο ανήκει σε όλους μας, αριστερούς και δεξιούς», μου εξηγεί ο Καμιλλέρι. Κι εσείς τι τους απαντάτε;, ρωτάω. «Πως ο Μονταλμπάνο είναι δικό μου δημιούργημα, και πιστεύει ό,τι πιστεύω κι εγώ» λέει και χαμογελάει.

◆◆◆

Το τέλος της συνέντευξης είναι, βεβαίως, αφιερωμένο στην πολιτική. Απογοητευμένος από την κατάσταση της ιταλικής Αριστεράς στο σύνολό της και έξω φρενών με τους συμπατριώτες του που ψηφίζουν τον Μπερλουσκόνι, ο Καμιλλέρι μιλάει για ένα νέο είδος φασισμού που επιβάλλεται μέσα από τους νόμιμους δρόμους αλλά δεν είναι, γι' αυτό, λιγότερο επικίνδυνος. «Με τον Φίνι, τον υπερδεξιό Φίνι, έχουμε παρ' όλα αυτά μια κοινή γλώσσα. Με τον Μπερλουσκόνι δεν έχουμε τίποτα το κοινό, απολύτως τίποτα», λέει καπνίζοντας ένα ακόμα τσιγάρο. «Και βρισκόμαστε σε μια Ιταλία όπου μόνη αξία είναι το χρήμα, και άξιος θεωρείται ο απατεώνας που θα κάνει τις κλεψιές του χωρίς να τον πιάσει ο νόμος. Η σημερινή Ιταλία είναι σαν τα μηχανάκια στους δρόμους: χαιρέται να πηγαίνει σε απαγορευμένη κατεύθυνση, να παρανομεί, και να μη δίνει σημασία στη δικαιοσύνη...».

9 771 108 990 166 40